

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України " Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення інституту звільнення від покарання за хворобою та забезпечення прав засуджених"

1. Обґрунтування необхідності прийняття Закону

Необхідність розробки законопроекту викликана насамперед неефективним функціонуванням пенітенціарної системи України в частині медичного забезпечення засуджених та інституту звільнення від покарання за хворобою.

Відповідно до офіційної статистики ДСА України, за останні 5 років суди задовольняли подання (клопотання) про звільнення від покарання за хворобою із показником від 30,61% (124 з 405) до 42,60% (236 з 554). Проте в установах виконання покарань України померло засуджених в 2017 році – 568 осіб, в 2018 році – 484 особи, в 2019 році – 517 осіб. Таке може свідчити, що інститут звільнення від покарання за хворобою не виконує своєї функції та застосування останнього низькоефективне. Заслуговує на увагу можливе недотримання принципу гуманності та неможливості досягнення цілей покарання при застосуванні інституту звільнення від покарання за хворобою.

Негативний вплив пенітенціарна система та держава Україна взагалом отримує при встановленні конвенційних порушень: заборони катуванням.

Катування та інші жорсткі види поводження і покарання, що принижують гідність особи засудженого визнаються як грубі порушення прав людини Європейською конвенцією з прав людини, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, Конституцією України та Кримінально-виконавчим кодексом України. Проте практика ЄСПЛ в справах проти України, при несумісності стану здоров'я засуджених із відбуванням покарання, зазначає на неприпустимості їх подальшого утримання та пріврівнює до тортур.

2. Цілі та завдання проекту Закону

Проект Закону розроблено з метою покращення ефективності кримінально-правового інституту звільнення від покарання за хворобою шляхом удосконалення термінологічної, мотивуючої та регламентуючої складової звільнення.

Завданням проекту є зменшення смертності засуджених шляхом звільнення від покарання за хворобами, що не сумісні з відбуванням покаранням та інституційні гарантії такого звільнення (можливість проведення судової експертизи).

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

У зазначеній сфері правового регулювання діють Кримінальний кодекс України, Кримінально-виконавчий кодексу України та інші закони.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація Закону у разі його прийняття не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету України. Нинішні витрати, пов'язані із направленням для відбування покарання осіб, у разі їх одужання, будуть відсутні через виключення цієї норми закону.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття Закону

Прийняття цього проекту Закону сприятиме:

- євроінтеграційним процесам шляхом відповідності міжнародної медичної термінології;
- реінтеграції засуджених після звільнення від покарання за хворобою, оскільки врахування соціально-побутових умов не буде спонукати до девіантної поведінки;
- мотивації засуджених у лікуванні та одужанні;
- зниженню рівня корупції в пенітенціарній системі України, збільшенню показників звільнень від покарання за хворобою, а відтак і зменшення смертності серед засуджених, зростання довіри до інституту судових експертів, завдяки можливості проведення судової експертизи.

Аспірант
НТУ «Дніпровська політехніка»

М. Шмат